

из восьми вищих учебних заведень України. Установлено, що високою популярністю серед студенческої молодежі пользуються заняття настільним тенісом. Аналіз можливості внедрения настільного тенісу в секціонну роботу студентів позивав установити, що в учреждениях вищого обов'язкового навчання існують надлежасячі умови (організаційні, матеріально-технічні, кадрові) для організації подібних занятт. В то же часі додаткового уваги потребує програмно-методичне обсяговання цієї діяльності (розробка програми занятт настільним тенісом) із-за недостаточного теоретичного обґрунтування та недостатньої ефективності існуючих розробок.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, вищі учебні заведення, секційна модель, спортивні ігри, настільний теніс.

Yevheniya Zakharina, Tetiana Hloba. Sectional Model of Organization of Students' Physical Education in Higher Educational Institutions (on the Example of Table Tennis). The paper presents the data of the analysis of existing approaches to organization of the sectional model of the educational process in physical education of student youth in higher educational institutions. To solve the research tasks, the following methods were used: theoretical analysis and generalization of scientific and methodological literature and documentary materials, comparative method, logical-theoretical analysis, pedagogical and sociological methods of research, and methods of mathematical statistics. The study involved 673 students from 8 higher educational institutions of Ukraine. It was established that table tennis is very popular among student youth. The analysis of possibility of introducing table tennis into the sectional work of students made it possible to establish that there are proper conditions (including organizational, logistical and human resources) for organizing such classes in higher education institutions. At the same time, additional attention should be paid to the program and methodological provision of this activity (development of the program of table tennis classes), because of insufficient theoretical substantiation and inadequate efficiency of existing developments.

Key words: physical education, students, higher educational institutions, sectional model, team sports, table tennis.

УДК 796.012.36: 372.48

Виталий Кащуба¹,
Сергей Футорный¹,
Тамара Хабинец¹,
Сергей Лопацкий²

К вопросу повышения эффективности физического воспитания занимающихся физическими упражнениями с использованием технологических инноваций

¹Национальный университет физического воспитания и спорта Украины (г. Киев);

²Ивано-Франковский национальный медицинский университет (г. Ивано-Франковск)

Постановка научной проблемы и ее значение. В настоящее время наблюдается процесс глобальной информатизации, который характеризуется, в первую очередь, широким внедрением технологических инноваций в различные сферы человеческой деятельности [2].

Под технологическими инновациями – новыми образовательными технологиями – понимают изменение учебного процесса на основе использования компьютерных и телекоммуникационных средств, а также новых форм организации учебной деятельности [8, 11]. Следует отметить, что технологические инновации предусматривают трансфер информационных технологий в образование и появление в связи с этим новых образовательных технологий в структуре и содержании учебных программ [4]. Внедрение технологической инновации состоит из трех стадий (творческая, осуществимая идея; ее практическое применение; ее распространение в обществе) [8, 11].

Сегодня высшая школа претерпевает серьезную модернизацию на пути к гибкому, открытому образованию, приоритетным направлением развития которой является поиск новых организационных структур, форм занятий, приведение в соответствие с современными требованиями содержания дисциплин, внедрение информационных и коммуникационных технологий, нетрадиционных способов контроля и оценки качества знаний. Как показывает практика, только обладая достаточным уровнем технологической подготовленности и информационной культуры, молодой специалист способен адекватно действовать в окружающем мире, ориентироваться в проблемных ситуациях, находить рациональные способы решения профессиональных проблем [13]. Тенденция развития современного общества, его выраженная информатизация, объясняют необходимость все более широкого использования информационных технологий в области высшего образования [4, 7].

На современном этапе общественного развития, когда остро стоят проблемы здоровья подрастающего поколения, его подготовки к полноценной самостоятельной жизнедеятельности, особое значение имеет совершенствование системы физического воспитания и формирование здорового образа жизни студенческой молодежи [10].

Анализ исследований по данной проблеме. Систематизация и анализ данных специальной научно-методической литературы свидетельствует о том, что в настоящее время выделяют следующие направления использования технологических инноваций в профессиональной подготовке специалистов по физической культуре и спорту: электронные учебные пособия, учебники, информационно-поисковые и справочные системы; мультимедийные программные комплексы и автоматизированные обучающие системы; телекоммуникационные технологии; системы компьютеризированного контроля знаний и др.

В качестве примера приведем использование мультимедиа-технологий в процессе физического воспитания учащихся, будущих специалистов швейного производства.

Н. Л. Головановой [1, 4] под руководством В. А. Кашубы разработана информационно-методическая система «Здоровье с иголочки», которая включает четыре блока:

- блок «Теоретические сведения» содержит информацию об основах здорового образа жизни и различных современных форм движательной активности;

- блок «Практические рекомендации» включает 14 комплексов физических упражнений различной целевой направленности;

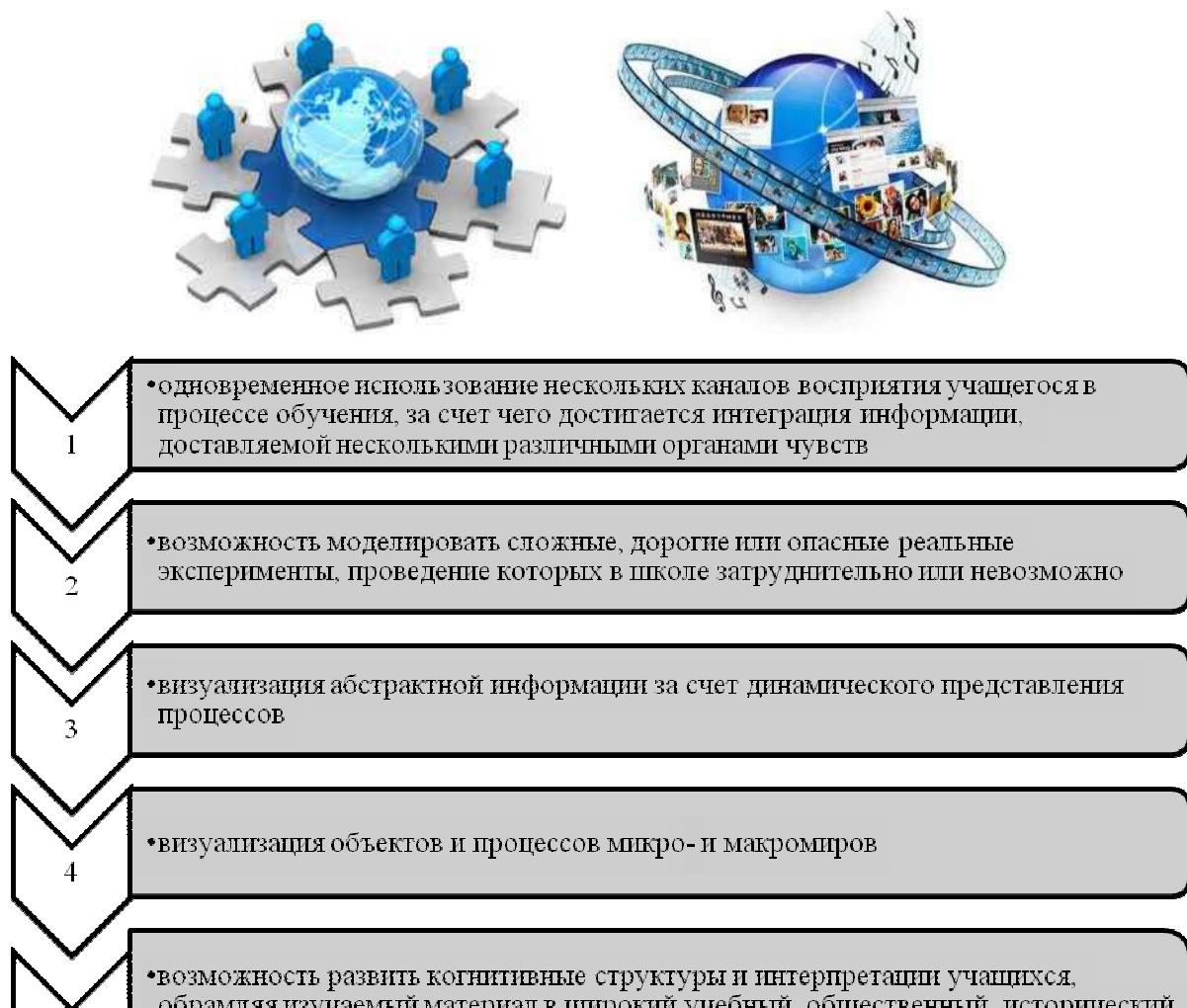
- блок «Мониторинг» предоставляет индивидуальную регистрацию каждому учащемуся для прохождения теоретического тестирования или расчета ряда показателей физического состояния и формирует базу данных для преподавателя, позволяет наблюдать за динамикой вышеупомянутых показателей;

- блок «Бонус» включает видеоролики основ здорового образа жизни и уроков самомассажа, библиотеку полезных Интернет-ресурсов по тематике здорового образа жизни и др. (рис. 1).

Рис. 1. Страницы мультимедийной информационно-методической системы «Здоровье с иголочки» [1, 4]

Согласно данным многочисленных исследований [7, 8, 9], использование мультимедиа-технологий в процессе физического воспитания студентов имеет ряд преимуществ (рис. 2).

форме. В блоке «Теория» рассмотрен понятийный аппарат, представлена информация об особенностях современного подхода к формированию зрительного образа жизни и способах борьбы с негативными факторами, влияющими на здоровье. Раздел «Практика» содержал комплексы физических упражнений, направленные на организацию рационального отдыха, восстановления после рабочего дня, профилактики и борьбы с переутомлением [12].

Результаты современных исследований свидетельствуют о том, что одной из наиболее эффективных технологий, способствующих модернизации современного педагогического образования, является технология веб-портфолио [7]. Электронное веб-портфолио – это сетевой информационный ресурс, на котором размещены документы и образцы выполненных работ, характеризующие результаты и достижения автора. Электронное портфолио является своеобразным способом накопления индивидуальных образовательных, профессиональных, творческих и личных достижений его владельца. Нами разработан и включен в структуру веб-портала «Здоровый образ жизни» «Дневник самоконтроля», в котором хранилась информация о самом студенте (ФИО, группа, специализация), его данные, необходимые для расчета показателей уровня здоровья, результаты мониторинга и оценки теоретических знаний о здоровом образе жизни, история посещений дневника самоконтроля и т. д. [12].

Портфолио студента «Дневник самоконтроля» позволял вносить информацию о текущем состоянии здоровья; автоматически рассчитывать показатели здоровья, исходя из предоставленной информации; визуализировать динамику изменений показателей уровня здоровья согласно различным методикам; просматривать рекомендации по улучшению состояния здоровья; отслеживать результаты проведенной над собой работы; выводить на печать полученную статистику своих показателей [12].

Полученные результаты проведенной нами исследовательской работы и практической научной деятельности позволили сделать вывод, что электронное портфолио студента представляет собой конечный образовательный продукт, характеризующий достижения студента в области знания и формирования здорового образа жизни. Используя «Дневник самоконтроля», студент имел возможность провести самостоятельный учет знаний по теоретическим вопросам организации здорового образа жизни. Самоконтроль осуществлялся с помощью тестирования по следующим темам: основы здорового образа жизни; методы оценки состояния физического здоровья и физической подготовленности для контроля и самоконтроля студентов; теоретико-методические основы оздоровительной тренировки; подготовительно-восстановительные формы физической активности в режиме учебной работы студентов [12].

В результате тестирования студент мог набрать фиксированное количество баллов, которое могло быть представлено в качестве оценки его теоретических знаний. Получив информацию о динамике изменений своего состояния здоровья, студент имел возможность подобрать в соответствии с полученными результатами наиболее эффективный комплекс упражнений, подходящий для его образа жизни, повышения или укрепление уровня собственного здоровья [12].

Выводы и перспективы дальнейших исследований. В условиях функционирования и развития постиндустриального и информационного общества у студентов, будущих специалистов, необходимо формировать бережное отношение к невозобновимым ресурсам здоровья.

Формирование здорового образа жизни подразумевает собой не только физическое самосовершенствование, овладение методиками оздоровления, сохранение здоровья, но и формирование мотивационной и смысловой сферы здоровья: ценностного отношения к здоровью, потребности к самопознанию и самосовершенствованию.

Одним из принципиальных моментов является распространение среди студенческой молодежи знаний о важности здорового образа жизни, возможности использования технологий, корректирующих и сохраняющих здоровье на основе использования информационных технологий.

Анализ специальной научно-методической литературы по использованию различных мультимедиа учебного назначения позволил систематизировать свойства, которыми должны обладать элементы, образующие мультимедийную информационно-методическую программу развития, гипертекстовая структура в содержательной части и в структуре изложения (последовательность, взаимозависимость частей), что обеспечивает возможность удобного интерфейса пользователя; применение гипертекстовых информационных моделей способствует формированию познавательной самостоятельности студентов; основных функций управления (самоуправления): умения самостоятельно определять цели и задачи своей информационной деятельности (тем самым обеспечить информационную основу своей профессиональной деятельности), прогнозировать возможные результаты собственной деятельности; умения структурировать учебный материал на основе выделения главного и второстепенного в нем с целью формирования конкретности, обобщенности, свернутости и развернутости знаний; принципиально иных возможностей

выражения и изложения мыслей по отношению к обычному представлению информации в виде текста, формированию поисковой, исследовательской и творческой деятельности; гипертекстовая технология дает возможность реализовать многомерные и многоуровневые связи между элементами, освещать одно и то же понятие несколько раз с разных точек зрения с добавлением новых подробностей.

Представленная в данной научной работе интеграция информационных технологий в процесс физического воспитания студентов высших учебных заведений в направлении формирования здорового образа жизни обеспечила повышение уровня их теоретических знаний и практических умений в области здорового образа жизни, что проявилось в оптимизации уровня их двигательной активности, отказе от вредных привычек и улучшении состояния здоровья.

Проведенное исследование дает основание считать, что разработанные в нем концептуальные основы формирования здорового образа жизни в процессе физического воспитания с использованием информационных технологий обосновывают решение приоритетной задачи общегосударственного значения – сохранения генофонда нации, защиты интересов обеспечения безопасности здоровьесформирования страны и населения Украины как высшей социальной ценности на пути интеграции в Европейское общество.

Перспективы дальнейших исследований будут направлены на обоснование и разработку, а также определение эффективности практического внедрения информационных технологий в процесс физического воспитания студентов.

Источники и литература

1. Голованова Н. Л. Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Н. Л. Голованова ; НУФВСУ. – Київ, 2017. – 20 с.
2. Кашуба В. А. Технологические инновации в системе подготовки специалистов по физической культуре и спорту / В. А. Кашуба, Н. Г. Бышевец // Педагогика, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. праць / за ред. С. С. Єрмакова – Харків, 2007. – № 5. – С. 129–131.
3. Кашуба В. А. К вопросу возможностей использования информационных технологий в общеобразовательном процессе курсантов МВД Украины / В. А. Кашуба, В. А. Данильченко, Т. А. Хабинец // Физическое воспитание студентов : науч. журн. – Харьков, 2012. – № 1. – С. 30–33.
4. Кашуба В. А. К вопросу использования информационных технологий в процессе физического воспитания студенческой молодежи / В. А. Кашуба, С. М. Футорный, Н. Л. Голованова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2011. – № 04. – С. 157–163.
5. Кашуба В. А. Анализ использования здоровьесберегающих технологий в процессе физического воспитания студенческой молодежи / В. А. Кашуба, С. М. Футорный, Е. В. Андреева // Теория и методика физической культуры. – Алматы, 2012. – № 1. – С. 73–81.
6. Кашуба В. О. Оцінювання та аналіз складових здорового способу життя студентської молоді / В. О. Кашуба, С. М. Футорний, О. В. Андреєва // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, 2012. – № 7.
7. Кашуба В.О. Використання веб-ресурсів у процесі фізичного виховання студентської молоді / В. О. Кашуба, С. М. Футорний, М. В. Дудко // Спортивний вісник Придніпров'я : наук.-практ. журн. Дніпропетровського держ. ін-ту фізичної культури і спорту. – 2015. – № 2. – С. 69–75.
8. Кашуба В. Із досвіду використання інформаційних технологій у процесі занять фізичним вихованням різних груп населення / В. Кашуба, С. Футорний // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт : журнал / уклад. А. В. Цось, А. І. Альошина. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – Вип. 21. – С. 81–90.
9. Кашуба В. А. Использование мультимедийных технологий в процессе физического воспитания различных групп населения / В. А. Кашуба, Е. В. Маслова, Т. Н. Рычок, С. В. Лопацкий / Науковый часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серия № 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – Вип. 6 (88) 17. – С. 37–41.
10. Стратегии и рекомендации по здоровому образу жизни и двигательной активности : [сб. материалов Всемир. орг. здравоохранения] / Е. В. Имас, М. В. Дутчак, С. В. Трачук. – Киев : Олимп. лит., 2013. – 528 с.
11. Федоров А. И. Сетевой электронный портфолио в системе подготовки специалистов по физической культуре, спорту и туризму / А. И. Федоров // Олимпийский спорт и спорт для всех. XVIII Международный научный конгресс : материалы конгресса. – Алматы : КазАСТ, 2014. – Т. 1. – С 345–349.
12. Футорный С. М. Здоровьесберегающие технологии в процессе физического воспитания студенческой молодежи : [монография] / С. М. Футорный. – Киев : Саммит-книга, 2014. – 296 с.
13. Футорный С. Информационные технологии и Internet-ресурсы в формировании здорового образа жизни студентов в процессе физического воспитания / С. Футорный, М. Караватская // Молодежный научный вестник Волынского национального университета имени Леси Украинки. Физическое воспитание и спорт : журнал. – Луцк, 2013. – № 9. – С. 68–73.

Аннотации

В статье освещается состояние вопроса использования информационных технологий в процессе физического воспитания студенческой молодежи. Указывается, что под технологическими инновациями – новыми образовательными технологиями – понимают изменение учебного процесса на основе использования компьютерных и телекоммуникационных средств, а также новых форм организации учебной деятельности. Технологические инновации предусматривают трансферт информационных технологий в образование и появление в связи с этим новых образовательных технологий в структуре и содержании учебных программ.

Анализ специальной научно-методической литературы по использованию различных мультимедиа учебного назначения позволил систематизировать свойства, которыми должны обладать элементы, образующие мультимедиа информационно-методическую программу развитая – гипертекстовая структура в содержательной части и в структуре изложения (последовательность, взаимозависимость частей), что обеспечивает возможность удобного интерфейса пользователя; применение гипертекстовых информационных моделей способствует формированию познавательной самостоятельности студентов; основных функций управления (самоуправления): умения самостоятельно определять цели и задачи своей информационной деятельности (тем самым обеспечить информационную основу своей профессиональной деятельности), прогнозировать возможные результаты собственной деятельности; умения структурировать учебный материал на основе выделения главного и второстепенного в нем с целью формирования конкретности, обобщенности, свернутости и развернутости знаний; принципиально иных возможностей выражения и изложения мыслей по отношению к обычному представлению информации в виде текста, формированию поисковой, исследовательской и творческой деятельности; гипертекстовая технология дает возможность реализовать многомерные и многоуровневые связи между элементами, освещать одно и то же понятие несколько раз с разных точек зрения с добавлением новой информации.

Ключевые слова: технологические инновации, мультимедиа-технологии, высшее образование, физическое воспитание, студенты.

Віталій Кащуба, Сергій Футорний, Тамара Хабінець, Сергій Лопатський. До питання підвищення ефективності фізичного виховання студентів, які займаються фізичними вправами з використанням технологічних інновацій. У статті висвітлено проблему використання інформаційних технологій у процесі фізичного виховання студентської молоді. Указано, що під технологічними інноваціями – новими освітніми технологіями – розуміють зміну навчального процесу на основі використання комп’ютерних і телекомуникаційних засобів, а також нових форм організації навчальної діяльності. Технологічні інновації передбачають трансферт інформаційних технологій в освіту й у зв’язку з цим – появу нових освітніх технологій у структурі та змісті навчальних програм.

Аналіз специальної науково-методичної літератури з використання різних мультимедіа навчального призначення дав змогу систематизувати властивості, які мають бути притаманні елементам, що утворюють мультимедійну інформаційно-методичну програму. Розвинена гіпертекстова структура в змістовій частині й у структурі викладу (послідовність, взаємозалежність частин), що забезпечує можливість зручного інтерфейсу користувача; застосування гіпертекстових інформаційних моделей сприяє формуванню пізнавальної самостійності студентів; основних функцій управління (самоврядування): уміння самостійно визначати мету й завдання своєї інформаційної діяльності (тим самим забезпечити інформаційну основу своєї професійної діяльності), прогнозувати можливі результати власної діяльності; уміння структурувати навчальний матеріал на основі виділення головного та другорядного в ньому з метою формування конкретності, узагальнення, згорнення й розгорнення знань; принципово інших можливостей вираження та викладу думок щодо звичайного подання інформації у вигляді тексту, формування пошукової, дослідницької й творчої діяльності; гіпертекстова технологія дає можливість реалізувати багатовимірні й багаторівневі зв’язки між елементами, висвітлювати одне й те саме поняття кілька разів із різних поглядів із додаванням нової інформації.

Ключові слова: технологічні інновації, мультимедіа-технології, вища освіта, фізичне виховання, студенти.

Vitaliy Kashuba, Serhiy Futornyi, Tamara Khabinets, Serhiy Lopatskyi. The Issue of Increasing the Efficiency of Physical Education for the Engaged in Physical Exercises Using Technological Innovations. The article highlights the issue of using information technologies in the process of students' physical education. It is pointed out that technological innovation – new educational technologies – is understood as a change in the educational process based on the use of computer and telecommunication facilities, as well as new forms of organizing educational activities. Technological innovations involve the transfer of information technologies to education and the emergence of these new educational technologies in the structure and content of the curriculum.

The analysis of special scientific and methodological literature on the use of various multimedia educational purposes allowed to systematize the properties that the elements forming the multimedia information and methodical program should develop hyper textual structure in the content part and in the structure of presentation (sequence, interdependence of parts), which provides the possibility of a user's convenient interface; the use of hyper textual information models contributes to the formation of students' cognitive independence; the main functions of management (self-management): the ability to independently determine the goals and objectives of their information activities (thereby providing the information basis for their professional activities), to forecast the possible results of their own activities; the ability to structure the educational material on the basis of accenting on its main and secondary with the

aim of forming concreteness, generality, coarseness and unfolding of knowledge; fundamentally different possibilities of expressing and presenting thoughts in relation to the usual presentation of information in the form of a text, the formation of search, research and creative activity; hyper textual technology makes it possible to realize multidimensional and multilevel links between elements, to cover the same concept several times from different points of view adding new information.

Key words: technological innovations, multimedia technologies, higher education, physical education, students.

УДК 796.062.4 : 355.237.3

*Ігор Лотоцький,
Сергій Романчук*

Проблематика підготовки військових п'ятиборців з окремих дисциплін та способи їх розв'язання

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів)

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасному, міжнародному й внутрішньому соціально-політичному житті суспільства, яке стрімко розвивається, непередбачувано змінюються й розширяються функції Збройних сил. У цих умовах утворилася так звана роздвоєність у вирішенні питань організації й ведення сучасного бою [2].

З одного боку, він зумовлюється високим рівнем розвитку технологій, характерні ознаками якого – рішучість і швидкоплинність бойових дій; високі темпи наступу; різкі й часті зміни обстановки; небезпека застосування високоточних засобів ураження і, відповідно, застосування засобів та способів захисту й протидії їм.

З іншого боку, складною політичною й економічною обстановкою як усередині країни, так і за її межами, зростаючими міжнаціональними суперечностями, збільшенням кількості «гарячих точок», характерними ознаками якого є переважне ведення бойових дій в особливих умовах (у містах і населених пунктах, у горах та лісистій місцевості); обмеженням застосування засобів вогневого ураження противника (високоточної зброї, авіації й артилерії); розміті кордони та прозорість ліній фронту й самої зони бойових дій; ведення бойових дій в умовах «партизанської війни»[2].

У цих складних умовах ведення бойових дій військовослужбовець повинен мати не лише високий рівень професійної підготовленості зі своєї військової спеціальності, але й уміти діяти як самостійна «бойова одиниця», уміло здійснювати маневр вогнем і пересування. Успіх виконання цих завдань напряму залежить від уміння військовослужбовців володіти своєю зброєю, мати високий рівень розвитку військово-прикладних навичок, фізичних і морально-психологічних якостей.

Досвід бойової підготовки й результати наукових досліджень свідчать про те, що важливим і найбільш ефективним засобом виконання завдань спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців, є застосування фізичних вправ та видів спорту, найбільш наближених за структурою рухів і характеру фізичних навантажень до військово-професійної діяльності військовослужбовців. До таких видів спорту відносять військово-прикладні багатоборства, серед яких великої популярності у військах та ВНЗ Збройних сил набирає військове п'ятиборство, що дає змогу ефективно розвивати необхідні фізичні й спеціальні якості, формувати важливі військово-прикладні навички, удосконалювати професійні прийоми та дії, виховувати моральні й психічні якості військовослужбовців [1, 4, 7].

Аналіз досліджень цієї проблеми. У роботах О. В. Ролюка (2016), Ю. А. Бородіна (2005) стверджується, що досвід ведення бойових дій на сході України й в інших локальних конфліктах результати перевірок бойової готовності військових частин і підрозділів свідчать про недостатній рівень фізичної підготовленості особового складу та, передусім, витривалості, навченості в ефективному використанні особистої зброї, метанні гранат, здатності долати природні й штучні перешкоди та виконувати інші військово-професійні прийоми й дії [2, 6].

Водночас розв'язання проблеми ефективного підвищення боєздатності військовослужбовців засобами й методами фізичної підготовки, викладеними в Тимчасовій настанові з фізичної підготовки в Збройних силах України ТНФП-2014, є не завжди достатнім. Існує потреба розробки спеціальних, науково обґрунтованих засобів і методів фізичної підготовки для підвищення боєздатності військовослужбовців, відповідно до специфічних вимог їхньої військово-професійної діяльності [3, 5].